

Anna Marciszewska

INSTYTUCJONALNE WSPARCIE MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W WARUNKACH GLOBALIZACJI

1. Wstęp

W warunkach stale zmieniającego się otoczenia coraz więcej małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) stoi przed koniecznością uczestniczenia w konkurencji światowej i wielkich regionalnych ugrupowaniach gospodarczych. Nowa rzeczywistość wymaga umiejętności dostosowania się do zaistniałych zmian spowodowanych globalizacją gospodarki światowej, która jest jednym z ważniejszych procesów zachodzących we współczesnym świecie.

Pojęcie globalizacji w literaturze jest bardzo różnie definiowane. Najczęściej jednak pojęcie to rozumiane jest jako historyczny proces liberalizacji i integracji dotychczas funkcjonujących w pewnej mierze w odosobnieniu rynków towarów, kapitału i siły roboczej w jeden rynek światowy [Kołodko 2003, s. 58] oraz jako jeden z etapów umiędzynarodowienia działalności gospodarczej [Jasiński 2000, s. 22]. Do podstawowych czynników będących przejawem procesu globalizacji możemy zaliczyć rozwój i liberalizację handlu międzynarodowego, rynków kapitałowych, rozwój bezpośrednich inwestycji zagranicznych, rosnącą rolę ugrupowań integracyjnych oraz szybkie tempo postępu technologicznego [Osbert-Pociecha 2002, s. 391].

W warunkach postępującej globalizacji wyzwaniem dla polskich przedsiębiorstw jest sprostanie wymaganiom wynikającym z tego procesu. Bezpośrednim następstwem globalizacji jest zaostrzenie konkurencji, co z jednej strony może oznaczać dla polskich firm możliwość penetracji rynków światowych, z drugiej jednak strony – ekspansję firm zagranicznych na nasz rynek, co może spowodować ograniczenie dostępu polskim przedsiębiorstwom do narodowego rynku [Osbert-Pociecha 2002, s. 392].

Pogłębiający się również proces integracji w ramach Unii Europejskiej przyczynia się do umiędzynarodowienia gospodarek (internacjonalizacji), co oznacza

standaryzację jakości światowej polskich przedsiębiorstw i problemy z tym związane wśród małych i średnich przedsiębiorstw [Stosik 2002, s. 529]. Nasze członkostwo w Unii Europejskiej powinno zatem polegać na maksymalizacji stopnia wykorzystania dodatkowych szans, jakie wyłaniającym się rynkom stwarza globalizacja, oraz na neutralizowaniu dodatkowego ryzyka, które ona też nieuchronnie przynosi [Kołodko 2003, s. 78].

Proces globalizacji dla polskich małych i średnich przedsiębiorstw wiąże się przede wszystkim ze wzmocnieniem zdolności do konkurowania w wymiarze międzynarodowym, co jest możliwe do osiągnięcia dla MSP poprzez korzystanie m.in. z instytucjonalnego wsparcia. Głównym celem tego wsparcia jest podniesienie konkurencyjności polskich małych i średnich przedsiębiorstw poprzez dostarczenie im kompleksowej oferty wysokiej jakości usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w dobie globalizacji gospodarki światowej. Cel ten jest realizowany m.in. poprzez wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw w ramach realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006”¹, którego głównym celem jest poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na terenie Polski w warunkach jednolitego rynku europejskiego [Krajowy system... 2003]. Nasuwa się jednak pytanie, jak działalność tych instytucji tak naprawdę oceniają sami przedsiębiorcy oraz czy oferowane przez nie usługi naprawdę wpływają na podniesienie konkurencyjności MSP. W związku z tym zasadna wydawała się potrzeba przeprowadzenia badań dotyczących instytucjonalnego wspomaganie małych i średnich przedsiębiorstw.

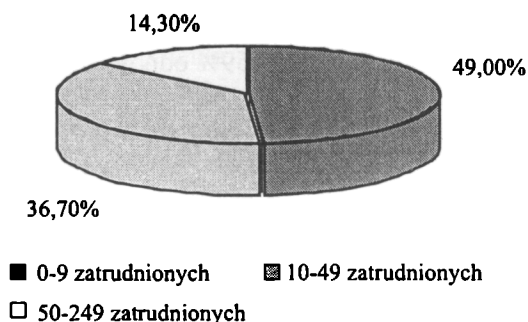
2. Charakterystyka badanych przedsiębiorstw

Badania zostały przeprowadzone na początku 2003 r. w 218 małych i średnich przedsiębiorstwach działających na terenie Dolnego Śląska². Ze względu na charakter artykułu przedstawione będą jedynie fragmentaryczne wyniki, dotyczące pewnych zagadnień związanych z instytucjonalnym wsparciem sektora MSP.

Przebadana populacja przedsiębiorstw składa się z 107 przedsiębiorstw mikro (do 9 zatrudnionych), 80 przedsiębiorstw małych oraz 31 przedsiębiorstw średnich. Podział ten został dokonany zgodnie z definicją małego i średniego przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy Prawo działalności gospodarczej z 19 listopada 1999 roku. Strukturę procentową według wielkości przedsiębiorstw przedstawiono na rys. 1.

¹ Jest to jeden z programów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, budżetu państwa oraz środków prywatnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących Funduszy Strukturalnych oraz pomocy publicznej od 1 maja 2004 roku.

² Badania empiryczne koncentrowały się na Dolnym Śląsku ze względu na liczbę instytucji wspierających rozwój sektora MSP oraz dostępne środki badawcze.

Rys. 1. Struktura badanych przedsiębiorstw ze względu na wielkość zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne.

Patrząc na badaną grupę przez pryzmat Europejskiej Klasyfikacji Działalności (EKD), można stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią przedsiębiorstwa produkcyjne artykułów spożywczych i napojów – 43 podmioty. Stanowią one 19,7% badanych przedsiębiorstw. Druga grupa pod względem liczebności to handel detaliczny, z wyjątkiem handlu pojazdami mechanicznymi i motocyklami – 41 podmiotów gospodarczych, co stanowi 18,8% ankietowanych przedsiębiorstw. Trzecia grupa to przedsiębiorstwa zajmujące się pozostałą działalnością związaną z prowadzeniem interesów – 22 jednostki gospodarcze (10%). Czwartą grupę stanowią przedsiębiorstwa zajmujące się handlem hurtowym i komisowym, z wyjątkiem handlu pojazdami mechanicznymi i motocyklami – 18 podmiotów, co stanowi 8,3% badanych jednostek gospodarczych. 13 podmiotów nie potrafiło określić profilu swojej działalności zgodnie z EKD, co stanowiło 6% badanych firm. Pozostałe poszczególne grupy EKD stanowią mniej niż 4% badanych przedsiębiorstw.

Pod względem form organizacyjno-prawnych dominuje forma jednoosobowej działalności gospodarczej – 117 badanych podmiotów gospodarczych, co stanowi 54%. W systemie REGON w tej formie organizacyjno-prawnej zarejestrowanych jest aż 76% przedsiębiorstw sektora MSP Dolnego Śląska. Drugą najczęściej występującą formą jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Wśród badanych firm 46 podmiotów prowadzi swoją działalność w tej formie organizacyjno-prawnej. Stanowi to 21,1% badanych przedsiębiorstw. Następnie 8% badanych firm – 18 jednostek gospodarczych – funkcjonuje jako spółka cywilna i spółdzielnia.

Przedsiębiorcy na podstawie kwestionariusza ankiety określili także swoje mocne i słabe strony oraz możliwości i zagrożenia płynące z otoczenia, w którym prowadzą swoją działalność. Na podstawie zebranych danych do mocnych stron badanych przedsiębiorstw można zaliczyć indywidualne podejście do klienta (88% odpowiedzi), jakość świadczonych usług (80% odpowiedzi), szybką obsługę klienta (78% odpowiedzi), pracowników (77% odpowiedzi), właściwie dobraną specjalizację (76% odpowiedzi), dobrą markę firmy (72% odpowiedzi), kadre kierowni-

czą (72% odpowiedzi), warunki pracy pracowników (69% odpowiedzi), konkurencyjną cenę (65% odpowiedzi), lokalizację (59% odpowiedzi), nowoczesny produkt lub usługę (55% odpowiedzi). Jak widać, badane przedsiębiorstwa jako swoją główną mocną stronę wymieniały przede wszystkim indywidualne podejście do klienta. Potwierdza się, że to właśnie małe i średnie przedsiębiorstwa potrafią najszybciej dostosować się do potrzeb rynku. Właściciele firm określali ten obszar jako bardzo istotny z punktu widzenia konkurowania na rynku. Istotne znaczenie miały obszary dotyczące jakości świadczonych usług oraz szybkość obsługi. Te obszary pozwalają respondentom pozyskiwać ciągle nowych, lecz coraz bardziej wymagających klientów. W badanych jednostkach mocną stroną są również pracownicy. W 76% respondenci uważali, że branża, w której działają, jest dobrze wybrana i nie zmieniliby jej na inną.

Wśród słabych stron badanych przedsiębiorstw można wyróżnić badania i rozwój (75% odpowiedzi), finanse (73% odpowiedzi), dostęp do kapitału (68% odpowiedzi), produkcję/usługi (58% odpowiedzi), zbyt (sieć dystrybucji – 53% odpowiedzi). Najczęściej wymienianą słabą stroną były badania i rozwój oraz finanse badanych przedsiębiorstw. Te dwie pozycje są ze sobą ściśle powiązane, ponieważ każdy z respondentów zwracał uwagę na to, że gdyby posiadał pewną nadwyżkę środków finansowych, to na pewno przeznaczyłby je na rozwój firmy. 68% respondentów wymieniło również dostęp do kapitału. Było to rozpatrywane z punktu widzenia pozyskiwania przez nich np. kredytów, pożyczek czy innych form kapitału obcego, jak i własnego. W wypowiedziach zwracano uwagę na to, że w małych i średnich przedsiębiorstwach trudno jest korzystać z innego rodzaju kapitału niż oszczędności właścicieli czy też pożyczki od rodziny. Pozyskanie nowego wspólnika jest dla wielu przedsiębiorców nie do przyjęcia. Utożsamiają to raczej z własną porażką niż sukcesem. 58% odpowiedzi zawiera produkcję/usługi jako słabą stronę prowadzonej działalności gospodarczej. Wielu przedsiębiorców nie zmieniliby produkcji czy rodzaju świadczonych usług, lecz ulepszyliby czy dokonaliby istotnych zmian z punktu widzenia klientów. Jest to jednak niemożliwe ze względu na brak odpowiednich środków finansowych.

Badane przedsiębiorstwa jako główne zagrożenie dla swojej działalności gospodarczej wymieniały szarą strefę (93% wskazań). Bez względu na branżę przedsiębiorcy uważają, że szara strefa jest dla nich największą konkurencją. Jako zagrożenie postrzegane są również regulacje prawne występujące w naszym kraju – 199 wskazań (91% badanych przedsiębiorstw). Negatywnie – jako zagrożenie rozwoju – oceniana była również dotychczasowa polityka gospodarcza państwa: 190 odpowiedzi (87%). Następnym zagrożeniem wymienianym przez badane przedsiębiorstwa była konkurencja ze strony firm zagranicznych – 187 wskazań (85%), lecz nie utożsamiano tego zagrożenia z integracją europejską. Przedsiębiorcy uważają, że w wielu branżach nie mają szans na konkurowanie z kapitałem zagranicznym, który stosuje często nieuczciwe praktyki gospodarcze. Jedyną ich

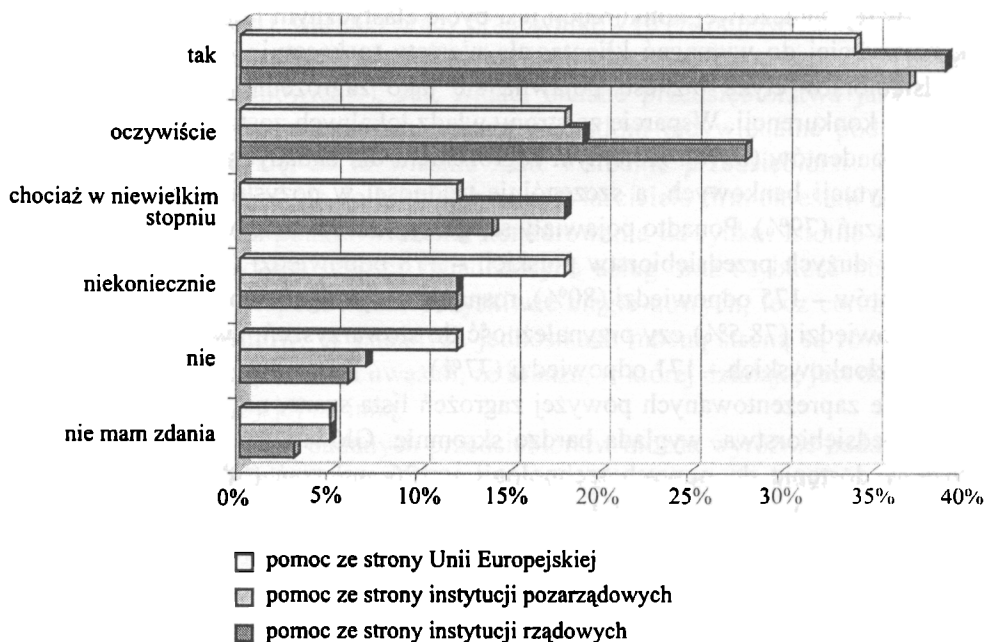
szansą w tej nieuczciwej konkurencji jest bycie elastycznym i dostosowywanie się jak najszybciej do wymagań klienta, ale niestety to kosztuje. W 84% badanych przedsiębiorstw etyka biznesu pojawiła się jako zagrożenie przede wszystkim uczciwej konkurencji. Wsparcie ze strony władz lokalnych zostało wskazane przez 181 respondentów (83%). Kolejnym zagrożeniem dla badanych MSP jest działalność instytucji bankowych, a szczególnie trudności w pozyskiwaniu kredytów – 174 wskazań (79%). Ponadto pojawiały się głosy, które wskazywały na zagrożenia ze strony dużych przedsiębiorstw polskich – 178 odpowiedzi (81%), zachowania konkurentów – 175 odpowiedzi (80%), rosnących wymagań ochrony środowiska – 173 odpowiedzi (78,5%) czy przynależność do stowarzyszeń, związków lub organizacji członkowskich – 171 odpowiedzi (77%).

Na tle zaprezentowanych powyżej zagrożeń lista szans, na jakie wskazują badane przedsiębiorstwa, wygląda bardzo skromnie. Główną szansę przedsiębiorcy widzą w dostępie do nowych technologii – 126 wskazań (58%). Oceniają oni bardzo wysoko nowe technologie, dlatego też będą dążyć do tego, aby wyposażać swoje firmy w nowoczesne urządzenia i technologie. Przedsiębiorcy ci postrzegają rosnące tempo rozwoju techniki i technologii jako możliwość wykorzystania tych tendencji wobec swoich konkurentów, zwłaszcza na rynku krajowym. Jak wskazują wyniki badań, integracja z UE jest postrzegana jako zagrożenie dla znacznej liczby firm. Istnieją jednak firmy – 85 wskazań (39%) – które w odróżnieniu od większości upatrują w procesie integracji z UE swoją szansę rozwoju. Postrzegają one swoją szansę w poszerzeniu rynków zbytu na kraje UE i jednocześnie poprawie konkurencyjności na rynku krajowym. Takie podejście do integracji z Unią Europejską spowodowane jest zakończeniem lub finalizowaniem przystosowania się do standardów obowiązujących w UE przez te przedsiębiorstwa. Na uwagę zasługuje fakt, że w 84 wskazaniach (38%) pojawiły się programy pomocowe finansowane z budżetu UE jako możliwość rozwoju badanych przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy ci w 23 przypadkach korzystali już z programów pomocowych i nadal bardzo chętnie korzystają.

Oceniając uwarunkowania zewnętrzne, należy podkreślić znaczną przewagę liczby i siły oddziaływania zagrożeń, jakie identyfikują przedsiębiorcy, nad szansami na przetrwanie i rozwój firmy, które pojawiają się w warunkach postępującej globalizacji.

3. Instytucjonalne wsparcie sektora MSP z punktu widzenia przedsiębiorców

Wśród pytań ankietowych skierowanych do badanych przedsiębiorstw jedną z grup stanowiły pytania dotyczące opinii przedsiębiorców na temat potrzeby wspierania ich rozwoju. Kwestionariusz ankiety został podzielony na pytania dotyczące odczuwania zapotrzebowania na pomoc ze strony instytucji rządowych, pozarządowych i UE. Struktura otrzymanych odpowiedzi została przedstawiona na rys. 2.

Rys. 2. Struktura badanych przedsiębiorstw ze względu na potrzebę instytucjonalnego wsparcia
Źródło: opracowanie własne.

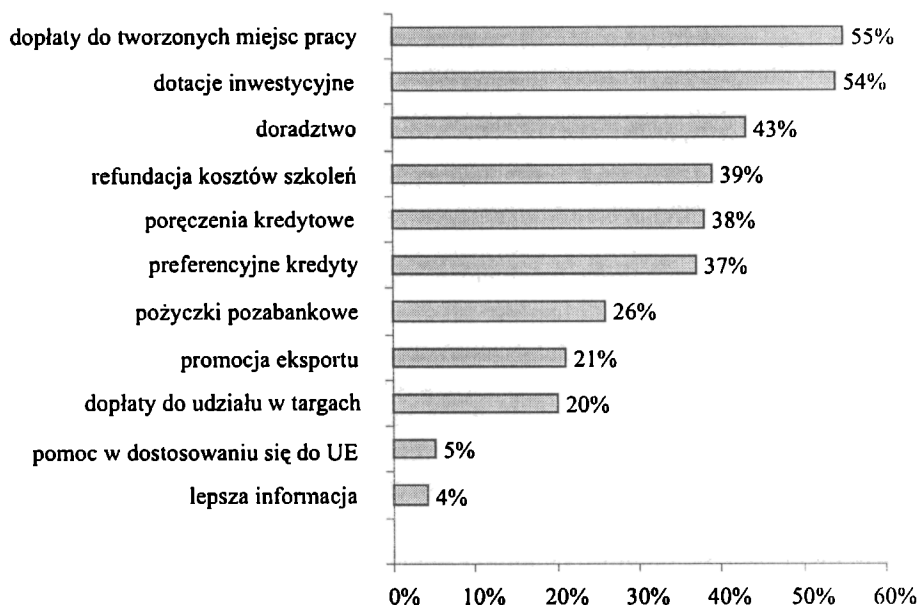
Patrząc na powyższe wyniki, można zauważyć, że przedsiębiorcy odczuwają zapotrzebowanie na wsparcie ze strony instytucji rządowych, pozarządowych i Unii Europejskiej. Przedsiębiorcy ci stanowią 79% (173 badanych przedsiębiorstw) w przypadku instytucji rządowych, 76% (166 badanych przedsiębiorstw) w przypadku instytucji pozarządowych oraz 64% (140 badanych przedsiębiorstw) w przypadku instytucji Unii Europejskiej. Przedsiębiorcy, którzy udzielili odpowiedzi „nie mam zdania”, bardzo często nie wiedzieli, że taką pomoc mogą otrzymać.

Uzupełnieniem wyżej wymienionych pytań ankietowych było pytanie: co przedsiębiorcy zrobiliby, gdyby mieli możliwość skorzystania z instytucjonalnego wsparcia i co przyczyniło się do podjęcia tej decyzji. W 185 przypadkach (85%) respondenci odpowiedzieli, że skorzystaliby z tego wsparcia, a zaledwie 33 wskazania notowały brak zainteresowania instytucjonalnym wsparciem. Główną przyczyną skorzystania przez przedsiębiorców z instytucjonalnego wsparcia była chęć pozyskania odpowiedniej informacji (148 wskazań), pozyskania środków finansowych na rozwój firmy (119 wskazań), skorzystania z programów pomocowych (115 wskazań), pozyskania taniego, ale odpowiedniego doradztwa (98 wskazań), zabezpieczenia kredytów (97 wskazań) oraz skorzystania z tanich lub darmowych szkoleń (89 wskazań). Natomiast wśród przyczyn braku zainteresowania instytucjonalnym wsparciem była obawa przed dodatkowymi kontrolami w

związku z korzystaniem z tego rodzaju wsparcia (28 wskazań), brak takiej potrzeby (21 wskazań), zbyt dużo wymagań formalnych (17 wskazań), niespełnienie oczekiwań przedsiębiorców (6 wskazań), wysoka cena usług (5 wskazań) i niski ich poziom (2 wskazania).

Na pytanie, czy wiedzą, gdzie należy szukać informacji na temat instytucjonalnego wsparcia swojej działalności, zaledwie 29% respondentów (64 wskazania) odpowiedziało, że tak; wskazano przede wszystkim prasę, Internet oraz znajome firmy jako potencjalne źródło informacji o instytucjach wspierających działalność MSP. 71% przedsiębiorców (154 wskazań) odpowiedziało, że nie wie i nie podjęło do tej pory żadnych działań mających na celu zdobycie informacji na temat instytucjonalnego wsparcia.

Następne pytanie dotyczyło najbardziej pożądanых przez przedsiębiorców form wsparcia instytucjonalnego. Odpowiedzi zostały szczegółowo przedstawione na rys. 3.

Rys. 3. Pożądane formy wsparcia instytucjonalnego

Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej wymienianymi pożądanymi formami wsparcia instytucjonalnego są dopłaty do tworzonych miejsc pracy, dotacje inwestycyjne, doradztwo, refundacja kosztów szkoleń, poręczenia kredytowe oraz preferencyjne kredyty (respondenci mieli możliwości zakreślenia więcej niż jednej odpowiedzi). Natomiast najrzadziej wymienianymi formami wsparcia instytucjonalnego była pomoc w dostosowaniu się do wymagań Unii Europejskiej oraz informacja na temat możliwości korzystania przez przedsiębiorców ze wsparcia odpowiednich instytucji.

Celem przeprowadzonych badań było także pokazanie, czy przedsiębiorcy posiadają odpowiednią wiedzę na temat instytucjonalnego wsparcia. Przeprowadzone badania wskazują, że przedsiębiorcy nie wiedzą o instytucjach, których głównym celem działalności jest wspieranie rozwoju właśnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Kwestionariusz ankiety zawierał także pytanie dotyczące korzystania z usług instytucji świadczących usługi dla sektora MSP. 46 przedsiębiorców (21%) odpowiedziało, że korzystało z instytucjonalnego wsparcia i aż 172 badane firmy (79%), że nie.

Wśród najczęściej pojawiających się przyczyn korzystania z usług instytucji wspierających MSP było posiadanie wiedzy o tego rodzaju instytucjach (38 wskazań), chęć skorzystania z programów pomocowych (36 wskazań), potrzeba udziału w tanich lub darmowych szkoleniach (29 wskazań) i potrzeba pozyskania odpowiedniej informacji (25 wskazań). Natomiast wśród przyczyn niekorzystania z usług instytucji wspierających MSP wymieniano brak wiedzy na temat istnienia tego rodzaju instytucji (169 wskazań), brak szczegółowych informacji w tym zakresie (159 wskazań), brak zaufania do tego typu organizacji (145 wskazań), obawę przed dodatkowymi kontrolami w związku z korzystaniem z tego rodzaju wsparcia (120 wskazań), zbyt dużo wymagań formalnych (98 wskazań) oraz niespełnienie oczekiwań przedsiębiorców (78 wskazań).

W ramach badań ankietowych przedsiębiorcy mieli możliwość wypowiedzenia się na temat programów pomocowych skierowanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

W pierwszej kolejności został określony poziom posiadanej wiedzy respondentów na temat możliwości skorzystania z programów pomocowych. W 99 przypadkach (45%) przedsiębiorcy stwierdzili, że są bardzo słabo poinformowani o możliwości skorzystania z programów pomocowych, 75 respondentów (34,5%) określiło swój poziom wiedzy jako słaby, 22 przedsiębiorców (10,5%) nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, 18 respondentów (8%) stwierdziło, że ich poziom poinformowania na ten temat jest dobry, a po 1% badanych określiło swój poziom wiedzy w tym zakresie zarówno jako bardzo dobry, jak i zerowy.

Następna grupa pytań ankietowych dotyczyła korzystania przez przedsiębiorców z programów pomocowych finansowanych zarówno z Unii Europejskiej, jak i instytucji rządowych i pozarządowych. Przedsiębiorcy ściśle określali formę uczestnictwa, a w przypadku jego braku – przyczynę. Z programów pomocowych finansowanych z Unii Europejskiej korzystało zaledwie 10% respondentów. Dotyczyło to przede wszystkim uczestnictwa w szkoleniach zarówno właścicieli, jak i pracowników. Z fachowej porady specjalistów skorzystało zaledwie 5 przedsiębiorstw. Natomiast wśród przyczyn niekorzystania z programów pomocowych wymieniono w 79 przypadkach brak informacji o takiej możliwości, w 53 brak informacji, gdzie i do kogo należy się zwrócić, w 39 przypadkach nie było potrzeby korzystania z programów pomocowych oraz w 26 przedsiębiorstwach

respondenci odpowiedzieli, że nie było odpowiedniego programu pomocowego. Sytuacja wygląda trochę lepiej w odniesieniu do korzystania z programów pomocowych finansowanych przez instytucje rządowe i pozarządowe. 30% badanych przedsiębiorstw korzystało z tego rodzaju wsparcia. Jeżeli chodzi o jego formę, to w przeważającej części pojawiały się szkolenia właścicieli oraz pracowników. Następnie dużym zainteresowaniem wśród badanych przedsiębiorstw cieszył się częściowy zwrot kosztów funkcjonowania firmy – 19 wskazań oraz kredyty – 15 wskazań. Główna przyczyna nieskorzystania z programów pomocowych jest bardzo zbliżona do niekorzystania z programów finansowanych przez Unię Europejską. Na pierwszym miejscu jest brak informacji o takiej możliwości – 57 wskazań, następnie 35 wskazań dotyczyło braku informacji, gdzie i do kogo należy się zwrócić, a w 27 przypadkach nie było potrzeby korzystania z programów pomocowych oraz nie było odpowiedniego programu.

Natomiast na pytanie, jak oceniają działalność instytucji wspierających rozwój MSP, 77 respondentów (35%) odpowiedziało, że źle, 60 (28%) – słabo, 57 (26%) – nie wiem i 11 (5%) przedsiębiorców – dobrze. Pytania ankietowe dotyczyły również znajomości przez respondentów strategii rozwoju województwa dolnośląskiego ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Zaledwie 8% (czyli 18 przedsiębiorców) odpowiedziało pozytywnie na to pytanie. Natomiast pozostali, czyli 92% respondentów, przyznali, że nie znają i nie zamierzają poznawać tej strategii, ponieważ uważają, że nie ma to prawie żadnego wpływu na prowadzoną przez nich działalność gospodarczą.

Jedno z ostatnich pytań dotyczyło oczekiwań przedsiębiorców wobec instytucjonalnego wsparcia ich działalności. Pytanie to stanowiło podsumowanie opinii respondentów na temat tego rodzaju wsparcia. Dlatego też było pytaniem otwartym, dającym przedsiębiorcom całkowitą swobodę odpowiedzi. Udzielone odpowiedzi zostały przedstawione w tab. 1.

Na podstawie przeprowadzonych badań można sformułować wnioski odnoszące się do badanej grupy przedsiębiorstw:

1. Przedsiębiorcy sektora MSP odczuwają zapotrzebowanie na instytucjonalne wsparcie i gdyby tylko mieli możliwość, to skorzystaliby z niego.
2. Główną przyczyną korzystania z instytucjonalnego wsparcia jest chęć zdobycia odpowiedniej informacji, pozyskania środków finansowych na rozwój firmy, skorzystania z programów pomocowych, pozyskania odpowiedniego doradztwa, szkoleń oraz zabezpieczenia kredytów.
3. Wiedza respondentów na temat możliwości skorzystania z instytucjonalnego wsparcia jest niska i tym samym przedsiębiorcy korzystają z tego rodzaju wsparcia w ograniczonym stopniu.
4. Przedsiębiorcy, którzy korzystają z usług instytucji wspierających rozwój sektora MSP, oceniają pozytywnie działalność tych instytucji.
5. Przedsiębiorcy nie wiedzą, gdzie szukać informacji na temat instytucji wspierających rozwój sektora MSP.

Tabela 1. Oczekiwania wobec instytucjonalnego wsparcia

Oczekiwania	Procent wskazań
Lepszej formy przekazywania informacji na temat funkcjonowania instytucji wspierających rozwój MSP	91
Konkretniejszych działań na rzecz sektora MSP	87
Innych form wsparcia niż tylko szkolenia i doradztwo	82
Stworzenie możliwości pośredniczenia w kontaktach z bankami	79
Lepszego dostosowania do potrzeb MSP	75
Umożliwienie łatwiejszego dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania działalności gospodarczej	68
Większej znajomości specyfiki sektora MSP	67
Większej aktywności instytucjonalnego wsparcia	63
Pomocy przy sporządzaniu wniosków do korzystania z programów pomocowych	59
Innej formy udzielania dotacji inwestycyjnych	57
Wsparcia polityki lokalnej	51
Większej liczby spotkań i konferencji z udziałem tych instytucji	51
Większej liczby inkubatorów przedsiębiorczości	48
Skuteczniejszego wsparcia w walce z zagraniczną konkurencją	43
Lepszego dostępu do tych instytucji	41
Skuteczniejszego reprezentowania interesów sektora MSP na szczeblu centralnym	34
Pomocy w dostępie do rynków zagranicznych (nie tylko poprzez współfinansowanie udziału w targach)	21
Więcej doradztwa specjalistycznego związanego m.in. z wdrażaniem nowoczesnych metod zarządzania	20
Skuteczniejszej promocji małych i średnich przedsiębiorstw na rynkach Unii Europejskiej	19
Różnych sposobów kojarzenia z partnerami handlowymi	14
Bezpłatnych szkoleń związanych przede wszystkim z zarządzaniem i finansami	11
Nie wiem, jakie mam oczekiwania	4

Źródło: opracowanie własne.

6. Jedną z najbardziej cenionych form wsparcia instytucjonalnego są dopłaty do tworzonych miejsc pracy oraz dotacje inwestycyjne.

7. Przedsiębiorcy w niewielkim zakresie korzystają z programów pomocowych.

8. Główną przyczyną niekorzystania przez przedsiębiorców z instytucjonalnego wsparcia jest brak szczegółowych informacji na temat działalności tego typu instytucji, brak zaufania do tego rodzaju pomocy, brak wiedzy w tym zakresie oraz obawa przed dodatkowymi kontrolami w związku z korzystaniem z tego rodzaju wsparcia.

9. Przedsiębiorcy oczekują od instytucji wspierających ich rozwój rozszerzenia i udoskonalenia zakresu i formy wspomagania.

4. Zakończenie

Patrząc na wyniki prezentowanych badań, można zaryzykować stwierdzenie, że w warunkach globalizacji instytucje wspierające sektor małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce mogą mieć pozytywny wpływ na ten sektor, ale pod warunkiem, że rozszerzą i udoskonalą zakres i formę swojej działalności. Stwierdzenie to można oprzeć na założeniu, że przedsiębiorcy korzystający z instytucjonalnego wsparcia uzyskują w związku z tym pewne korzyści. Korzyści te przyjmują różne formy, np. szkoleń, doradztwa, dotacji, informacji itp. W celu pozyskania tych różnych form wsparcia przedsiębiorcy są zainteresowani korzystaniem z tego rodzaju wspomaganie ich działalności gospodarczej. Należy podkreślić, że 185 badanych przedsiębiorców wyraziło chęć skorzystania z usług tych instytucji przede wszystkim dla osiągnięcia wymiernych korzyści dla własnych przedsiębiorstw. Respondenci jednak zwrócili uwagę na to, że dotychczasowy zakres i forma działalności instytucji świadczących usługi na rzecz sektora MSP wymagają rozszerzenia i udoskonalenia. Zmiany te są konieczne, aby korzyści osiągane przez przedsiębiorców mogły mieć pozytywny wpływ na przedsiębiorstwa tego sektora. Instytucje te powinny także uwzględniać zmiany zachodzące w tym sektorze oraz czynniki, które przyczyniają się zarówno do stworzenia odpowiednich warunków rozwoju MSP, jak i hamujące ten rozwój. Respondenci uważają, że instytucjonalne wsparcie może pozytywnie wpływać na rozwój tego sektora, ale pod warunkiem, że będzie ono spełniać ich oczekiwania i przyczyni się przez to do wzrostu konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw w warunkach stale zmieniającego się otoczenia.

Podsumowując, można powiedzieć, że jeżeli wciąż modyfikowany i dostosowywany system działania instytucji wspierających sektor MSP nie uwzględni oczekiwań i barier ograniczających korzystanie z instytucjonalnego wsparcia, to przedsiębiorcy nadal nie będą wyrażali zbyt dużego zainteresowania tego rodzaju pomocą. Dlatego też, biorąc pod uwagę wnioski wynikające z przeprowadzonych badań, należy zastanowić się nad kierunkami doskonalenia instytucjonalnego wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w warunkach postępującej globalizacji.

Literatura

- Jasiński L., *Integracja regionalna w warunkach globalizacji gospodarki światowej*, Warszawska Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa 2000.
- Kołodko G., *Globalizacja – zacofanie – rozwój*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2003.
- Krajowy System Usług – nowe wyzwania i nowe możliwości wsparcia MSP* – materiały konferencyjne, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa, 9 grudnia 2003.
- Osbert-Pociecha G., *Restrukturyzacja przedsiębiorstwa jako odpowiedź na wyzwania związane z globalizacją*, [w:] *Zmiana warunkiem sukcesu*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 963, Wrocław 2002.
- Stosik A., *Małe i średnie przedsiębiorstwa w obliczu wyzwań globalizacji*, [w:] *Zmiana warunkiem sukcesu*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 963, Wrocław 2002.

INSTITUTIONAL SUPPORT FOR SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Summary

The article discusses issues related to institutional support for small and medium-sized enterprises in conditions of globalization. It is based on the author's research entitled "Institutional Support for Small and Medium-sized Enterprises" which was conducted among 218 firms representing the SME sector in the region of Lower Silesia. Based on her research results, the author attempts to analyse and assess the support from the perspective of entrepreneurs and to indicate directions for the improvement of institutional support for the SME sector in Poland in conditions of increasing globalization.

Mgr Anna Marciszewska jest asystentką w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstwa Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.